

ศาสตร์พระราชา...สู่พื้นที่ขยายผลการพัฒนา

โดย สายหยุด เพ็ชรสุข ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษา
การพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อความสำเร็จก่อเกิดอย่างเป็นรูปธรรม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะขยายผลแห่งความสำเร็จนั้นไปยังเกษตรกรในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่รอบๆ ศูนย์ศึกษาฯ หรือเรียกว่า “หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ” เป็นเป้าหมายแรก โดยจะส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นผลสำเร็จในแต่ละด้านอย่างครอบคลุม อาทิ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง ฯลฯ นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาฯ ยังได้ขยายผลการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จแล้วไปสู่พื้นที่อื่นๆ ในลักษณะของ “ศูนย์สาขา” และ “พื้นที่ที่มีพระราชดำริให้ดำเนินการ” ต่อไป

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็น ๑ ใน ๖ แห่งของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในการศึกษา ทดลอง วิจัยเพื่อหารูปแบบในการพัฒนาพื้นที่พรุ ที่มีความสอดคล้องกับภูมิสังคม โดยมีการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานไปถ่ายทอดและพัฒนาสู่พื้นที่ของเกษตรกร ในพื้นที่ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน ทั้งในจังหวัดนราธิวาส และในพื้นที่อื่นๆ ในรูปแบบของการสาธิต ส่งเสริม การจัดหลักสูตรอบรมให้กับผู้ที่สนใจ รวมถึงการจัดทำเป็นคู่มือตำรา สำหรับนักวิชาการนำไปถ่ายทอดต่อให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดและดินทรายจัด ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต่อไป

จากการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ขยายผลการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่างๆ ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ดังนี้คือ ๑. **พื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์** พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำริให้ขยายพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และให้ทางศูนย์ฯ เป็นพี่เลี้ยงคอยให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรอบศูนย์ฯ โดยได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ และจัดหลักสูตร

ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีประสิทธิภาพ และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะการพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านยาปี บ้านบางมะนาว บ้านค่าย บ้านเปล บ้านเขาตันหยง บ้านใหม่ บ้านพิกุลทอง บ้านโคกสยา บ้านโพธิ์ทอง บ้านคีรี บ้านต้อลาขอปาลัส บ้านบุกิตอ่าวมะนาว และบ้านสะปอม ๒. **พื้นที่ศูนย์สาขา** ซึ่งมี ๔ สาขา คือ โครงการสวนยางพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สาธิตเกี่ยวกับการปลูกยางพันธุ์ดีและการปลูกพืชแซมในสวนยาง โครงการพัฒนาหมู่บ้านปีแถมุดอ ตำบลบุกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส สาธิตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ ตำบลโฆซิด อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส สาธิตการจัดการดิน น้ำ ในพื้นที่พรุเพื่อการปศุสัตว์และการเกษตร และโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกอิฐ-โคกโน ญูโย โคกกระท่อม อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด โดยนำผลสำเร็จจากการศึกษาในศูนย์ฯ มาดำเนินการในรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสานบนพื้นที่ขุดยกร่อง และการทำนาข้าว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มต่ำ ป่าลมน้ำมันและมะพร้าว น้ำหอมจึงเป็นพืช ที่เกษตรกรนิยมปลูก เพราะทนต่อการท่วมขังของน้ำได้ดี สามารถเก็บผลผลิตได้ตลอดทั้งปี

ดำเนินการขยายผลการพัฒนา อาทิ โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแฉะ ซึ่งมีสภาพพื้นที่เป็นดินอินทรีย์ ดินเปรี้ยวจัด และดินทรายจัด มีการพัฒนา สาธิต และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการจัดการดินและน้ำเพื่อปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านปลักปลาและบ้านบาว สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขัง ดินเปรี้ยวจัด สาธิตเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และให้การสนับสนุนหินปูนฝุ่น และส่งเสริมให้มีการปลูกพืชผักในพื้นที่ โครงการฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตรในเขตลุ่มน้ำบางนรา ได้มีการจัดการและพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด โดยการส่งเสริมการปลูกข้าว การขุดยกร่องเพื่อปลูกพืชผัก การปลูกไม้ผลแบบผสมผสานในเขตชลประทาน โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกสะตอ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขัง เกษตรกรไม่สามารถทำการเกษตรได้ ทางศูนย์ฯ ได้ให้คำแนะนำเรื่องการจัดการดินจนสามารถใช้ประโยชน์บนพื้นที่ได้ โดยเฉพาะการส่งเสริมการปลูกพืชผักกระยะสั้น เช่น ผักบุ้ง โหระพา กระเพรา เป็นต้น

๓. **พื้นที่ที่มีพระราชดำริให้**

การขยายผลการพัฒนาสู่พื้นที่ของเกษตรกรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ส่งผลให้พี่น้องเกษตรกรในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกินในลักษณะคล้ายคลึงกัน อาทิ

นายสมโชค สาราญ เกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกโน หรือปราชญ์ชาวบ้านของศูนย์ฯ ที่มีใจรักอาชีพการเกษตรและมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำจริง และสามารถประสบผลสำเร็จค่อนข้างมากจากการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งกิจกรรมหลักของพื้นที่ คือ การปลูกไม้ผลผสมผสานในพื้นที่ขุดยกร่อง ปลูกมะพร้าว น้ำหอมและมะนาว เป็นหลัก และปลูกไม้ผลอายุสั้นเป็นพืชรอง คือ มะละกอ ส่วนในร่องสวนเลี้ยงปลากินพืชและปลาธรรมชาติ เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลากบ และปลาแรด และประสบผลสำเร็จในการเพาะและขยายพันธุ์ปลาแรดเพื่อการจำหน่ายทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อทำการเกษตรผสมผสานจนได้ผลแล้ว พื้นที่ของนายสมโชค

ยังเป็นจุดเรียนรู้งานพัฒนาที่ดินและเป็นพื้นที่ตัวอย่างแก่เกษตรกรผู้สนใจที่มาศึกษา ดูงานการประกอบอาชีพ เกษตรแบบผสมผสานอีกด้วย

นายมะยี่ดิง แลแเร เกษตรกรพื้นที่พรุแหมงที่ได้รับคัดเลือกจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ให้เป็นเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่และทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่พรุให้กับเพื่อนเกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรผู้สนใจทั่วไป โดยในพื้นที่มีการทำนาปลูกข้าว เมื่อเกี่ยวข้าวแล้วก็ปรับปรุงพื้นที่เพื่อปลูกพืชไร่ไว้กินเอง ส่วนที่เหลือก็นำไปขาย อีกทั้งยังมีการเลี้ยงแพะ และสามารถรีดนมแพะเพื่อจำหน่ายได้อีกทาง

นายจันทร์ ชาญแท้ เกษตรกรบ้านโคกไผ่ ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพการเกษตรของศูนย์ฯ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองซึ่งเดิมเป็นพื้นที่นาร้างอยู่ในเขตบ้านโคกกระท่อมใกล้เคียงกับบ้านโคกไผ่ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการทำแปลงเกษตรผสมผสาน เช่น การทำนาปลูกข้าว ส่วนพื้นที่ขุดยกร่องได้ปลูกไม้ผลผสมผสาน ในบ่อเก็บน้ำก็มีการเลี้ยงปลา ทำให้ครอบครัวมีผลผลิตไว้บริโภคและจำหน่ายตลอดทั้งปี

วันนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ยังคงดำเนินรอยตามศาสตร์พระราชา อย่างไม่เคยหยุดนิ่ง โดยได้น้อมนำเอาศาสตร์พระราชามาเป็นต้นแบบในการพัฒนาโดยเฉพาะด้านการพัฒนาที่ดินทำกินที่มีสภาพปัญหาดินเปรี้ยวจัด ให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า อีกทั้งยังได้นำผลสำเร็จจากการดำเนินงานไปขยายผลการพัฒนาสู่พื้นที่ของพี่น้องเกษตรกร จนสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ อันนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อย่างหาที่สุดมิได้